

Sir Edmund Hillary

Pillantás a csúcstról

FORDÍTOTTA GELLÉRT MARCELL

Sir Edmund Hillary

Pillantás a csúcstról

ATHENAEUM

A fordítás alapjául szolgáló mű:
Sir Edmund Hillary: *View from the Summit*

Copyright © Sir Edmund Hillary, 1999
First published as VIEW FROM THE SUMMIT by Transworld Publishers,
a part of the Penguin Random House group of companies.

Hungarian translation © Gellért Marcell, 2018

Minden jog fenntartva.

Kiadta az Athenaeum Kiadó, az 1795-ben alapított
Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének tagja.
1086 Budapest, Dankó utca 4–8.
Tel.: 1-235-5030
www.athenaeum.hu
www.facebook.com/athenaeumkiado
athenaeum@lira.hu

ISBN 978 963 293 252 1

Felelős kiadó: Szabó Tibor Benjámin
Felelős szerkesztő: Kónya Orsolya
Lektorálta: dr. Sasvári Márton és Zsenits Áron
Műszaki vezető: Drótos Szilvia
Borítóterv: Földi Andrea
Nyomdai előkészítés: Tóth Viktor

Készült a Szekszárdi Nyomda Kft.-ben, 2018-ban
Felelős vezető: Vadász Katalin igazgató

Amikor 1939-ben kitört a háború, az elsők között jelentkeztem katonai szolgálatra a légierőhöz. Pilóta akartam lenni, de el is ment a kedvem az egészszől, amikor kiderült, hogy legalább egy évet kell várnom, amíg felvesznek a kiképzésre. Sok tekintetben nehéz időszak volt ez az életemben. Ekkor kezdtem újra komolyabban a vallás felé fordulni, de ez sem segített abban, hogy megtaláljam a helyem az életben. Minden olyan bizonytalan és zavaros volt bennem, körülöttem. 1939 nyarán még húszéves sem voltam, de már ólomsúllyal nehezedett rám a világ gondjába. Nagy nehezen sikerült rávennem apámat, hogy adjon egy kis szabadságot, és a kevéske spórolt pénzből elutaztam pár napra a Déli-Alpokba. Egy barátommal mentem, aki nemcsak sokkal idősebb volt nálam, de nagyon erős egyéniség is, emellett megrögzött pacifista, így őt hallgatva gyakran keveredtem konfliktusba saját magammal.

Gyönyörű időnk volt, és ahogy közeledtünk a hegyek felé, úgy ragadott egyre jobban magával a lelkesedés. A havas csúcok látványa maga volt a boldogság ígérete. Ahogy megérkeztünk, bejelentkeztem a Hermitage Hotelba, de éppen csak leraktam a holmimat, már mentem is ki, hogy körülnézzek a környéken. A hotel fölött magasodó hegy oldalában volt egy vízmű, ami-ben megcsillant a hó. Habozás nélkül elindultam a könnyű vázsoncipőmben a laza, köves talajon. Végül fel is kapaszkodtam a vízműsáig, és boldog izgalommal taposni kezdtem a havat. Este jóleső érzéssel telepedtem le egy fotelba a szálloda halljában. Boldogsággal töltött el a tudat, hogy mennyi szépség vár rám az elkövetkező napokban. A társam egyszerűen eltűnt, fogalmam sem volt, hová, de nem is nagyon törődtem vele, mert gondolatban mással voltam elfoglalva. Egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy csend lett körülöttem. Két fiatalember lépett a terembe. Le voltak sülvé, és sugárzott róluk az erő, az egészség és a magabiztosság. Innen is, onnan is suttagó hangokat hallottam: „Ők mászták meg a Cookot. Felmentek a csúcsra”. Ahogy letelepedtek, köréjük gyűltek a csodálóik, köztük néhány gyönyörű lány, akik úgy dongták körül őket, mint a méhek a virágokat.

Felálltam a fotelból, és elvonultam a terem egyik félreeső zugába. Elöntött a keserűség, mert csak arra tudtam gondolni, hogy

milyen unalmas és eseménytelen az életem. Ezek a srácok tudják, hogyan kell élni, ha szembe mernek nézni ilyen kihívásokkal. Igen! Holnap meg kell másznom legalább egy hegyet. Az elhatározást tett követte. Sikerült megszerezni egy hegyi vezetőt, egy idősebb, meglehetősen testes férfit, aki vállalta, hogy feljön velem a Cooknál lényegesen kisebb kihívást jelentő Mount Oliverre. Másnap kora reggel szikrázó napsütésben vágtunk neki az útnak. Az utolsó háromszáz méteren már egyenletesen hó borított mindent. Egy idő után megelégteltem a vezetőm lassú tempóját, és lendületes léptekkel vágtam neki a gerincre vivő emelkedőnek. Tíz perc múlva már ott álltam a csúcson, és ámulva néztem a körülöttem megnyíló tájat. Mögöttem ott magasodott a Mount Cook fenséges, égbe nyúló csúcsa. Egy napon oda is fel fogok menni – határoztam el magamban. Felszabadultan, boldog elégedettséggel tértem vissza a Hermitage-ba. Ez volt az addigi életem legizgalmasabb napja.

Huszonkét éves koromban volt az első komolyabb kapcsolatomban a másik nem egyik képviselőjével. A következőre tizenkét évig, pontosabban az esküvőmig kellett várnom. Arra nem emlékszem, hol és hogy ismertük meg egymást, és az az igazság, hogy már a vezetőknévét is elfelejtettem. Egy-két évvel fiatalabb volt nálam, karcsú, nagyon csinos, és gyönyörű, gesztenyebarna haja volt. Soha nem értettem, miért vonzódott hozzám, de nagyon jól kijöttünk egymással, és megajándékozott egy új, számomra addig ismeretlen élménnyel. Akkor még mindig apámnak dolgoztam minimális fizetségért, de minden fillért félretettem, így volt egy kis spórolt pénzem, amin vettem a kedvesemnek egy olcsó eljegyzési gyűrűt, aminek nagyon megörült.

Nem sokkal ez után rám mosolygott a szerencse. A mézhozam országsszerte negatív rekordot döntött abban az évben, ezért a Méhész Szövetség vezetősége elhatározta, hogy Ausztráliából szerzi be azt a mennyiséget, ami hiányzott a piaci vállalásai teljesítéséhez. A szüleimet is felkérték, hogy csatlakozzanak a tranzakciót lebonyolító küldöttséghez, ami azt jelentette, hogy egy teljes hónapig távol lesznek. Mielőtt elutaztak, begyűjtöttük a mézet az összes kaptárból, de volt néhány félreeső kaptár, amiről a szüleim megfeledeztek. Miután a szüleim elutaztak, kiürítettem az összes tálcát ezekből a kaptárakból, így közel ötven liter mézre

tettem szert. Másnap feladtam egy hirdetést a helyi újságban, és miután a cukor hiánycikk volt abban az évben, egymásnak adták a kilincset a vevők. Napok alatt eladtam az egész készletet, amivel összesen 25 fontot – kisebbfajta vagyont – kerestem. Bármi-lyen sok pénz is volt ez nekem, arra ügyeltem, hogy ne herdáljam el felelőtlenül. Egyetlen luxuskiadásom volt, amikor elvittem a barátnőmet egy kétnapos hétvégi kirándulásra a Taupo-tóhoz. Egy kis vendégházban szálltunk meg, de – mondanom sem kell – külön szobában aludtunk.

Ma sem tudom, hogy lehettem olyan naiv, hogy azt higgyem, apám nem fogja felfedezni a hiányt, amikor visszatértek Ausztráliából. Ami megmaradt a 25 fontból, azt vissza kellett adnom neki, és több hónapig nem kaptam fizetést, hogy törlesszem a teljes adósságom. A pénz miatt egyáltalán nem volt lelki-furdalásom, hiszen a munka jelentős részét én végeztem a gazdaságban, csupán azért szégyelltem magam, hogy ilyen alattomos módon jutottam hozzá. A barátnőmmel egyre ritkábban találkoztam, amíg végleg hátat nem fordított nekem, amit – azt hiszem – jó-részt a pénztelenségemnek köszönhettem. Nem áltatom magam azzal, hogy rólam lehetne megmintázni a becsület szobrát, de visszagondolva, azt hiszem, ez volt a legnagyobb becsstelenség, amit életemben elkövettem.

Apám kezdettől fogva ellenezte, hogy a légierőhöz jelentkez-zek katonai szolgálatra. Úgy gondolta, azzal teszem a legnagyobb szolgálatot a világnak, ha megmaradok a méhészetnél, ami a földműveléshez hasonlóan védett tevékenység volt, így a műve-lői mentesültek a sorkatonai szolgálat alól. A tudtom nélkül el is intézte, hogy ne kapjak behívót, így maradtam a méhészetnél. De ahogy múlt az idő, egyre erősödött bennem a vágy, hogy be- vonuljak a légierőhöz, és addig-addig erősködtem, amíg apám végül beadta a derekát, és elintézte, hogy visszavonják a felmen-tésemet. Végre 1944 januárjában behívtak az Új-Zélandi Királyi Légierőhöz, ahol mind a szigorú időbeosztáshoz kötött munka, mind az önmegtartóztató fegyelem tekintetében sokkal könnye- nyebb, kellemesebb élet várt.

Az alapozó kiképzést egy Delta fedőnevet viselő táborkomp-lexumban kaptuk a Marlboro megyében lévő Wairau-völgyben,

ami ma Új-Zéland egyik leghíresebb borvidéke. A kiképzés kezdetén már az első táborban szakaszokba soroltak bennünket. Nem kis meglepetésemre, egy jól megtermett, de meglehetősen ostoba fiút választottak szakaszvezetőnek, akit a legkevésbé tartottam alkalmasnak erre a tisztségre. Soha nem töltöttem még huzamosabb időt egy fiatal férfiakból álló csapattal, és az igazat megvallva, egész jól éreztem magam velük, amiben az is szerepet játszhatott, hogy én voltam a legidősebb közöttük. Egy alkalommal busszal jöttünk vissza a táborba valami gyakorlatról, és a vezetőnk hangozó szóváltásba keveredett egy társunkkal, akiről mindenki tudta, hogy szeret kötekedni. Amikor a busz megállt valahol néhány percre, a vezetőnk szállt le elsőnek, és amint a kötekedő fiú odaért az ajtóhoz, megragadta a zubbonyát, lerángatta a lépcsőn, és kíméletlenül püfölni kezdte. A szóváltás véres verekedéssé fajult, és nem volt kérdés, ki lesz a győztes. Egy idő után megelégteltem az egyenlőtlen küzdelmet, közéljük ugrottam, és a zubbonyukat megragadva szétválasztottam őket. Annyira meglepődtek, hogy egyik pillanatról a másikra elpárolgott a harci kedvük. A következő pillanatban egy ütést éreztem a hátamon. Az egyik csapattársam volt, aki kihívásnak szánta az ütést, és felemelt öklökkel szökdécselt előttem, várva, hogy ringbe szálljak. Megvető pillantással hátat fordítottam neki, és a két bunyóst ellökve egymástól határozott léptekkel visszamentem a buszba, és leültem a helyemre. A többiek szó nélkül, akár egy vert sereg, követtek. Akkor megfogadtam, hogy soha többé nem avatkozom hasonló konfliktushelyzetekben mások dolgába. Amikor véget ért az alapkiképzés, átköltöztünk a központi táborba. Legnagyobb örömömre a két bunyós kihullott a rostán, így megszabadultunk tőlük.

A Chesire Camp volt a légierő központi kiképzőbázisa. Öt és fél napon át reggeltől estig folyt a kiképzés, de szombat déltől vasárnap estig szabadok voltunk. A wairai tábor egy hegykoszoru övezte völgy közepén feküdt. A tél közeledtével éjszakánként meglehetősen lehűlt a levegő, de nappal többnyire szép idő volt. Valahányszor kiléptem a barakkból az udvarra, délről hívogatóan integetett felém a Mount Tapuaenuku majd háromezer méter magas, havas csúcsa. El is határoztam, hogy amint lehetőségem nyílik rá, megmászom. Addig is majdnem minden hétvégén fel-

mentem valamelyik közelebbi, alacsonyabb hegyre. A legnagyobb gondom az volt, hogy szerezzek társakat ezekhez a túrákhoz. Volt egy barátom, aki az egyik fárasztóbb túra után ki is jelentette:

– Nagyon klassz volt, Ed, de azt hiszem, legközelebb kihagyom. – Amikor ő is elmaradt, többnyire egyedül vágtam neki a hegyeknek, egészen addig, amíg jóba nem lettem Jack McBurney-vel, az egyik lögyakorlat-vezetőnkkel, aki ugyanúgy szeretett túrázni, mint én, és attól kezdve rendszeresen együtt mentünk hegyet mászni.

A kiképzés során több, pszichológiai tesztekre épülő alkalmassági vizsgálaton is átestünk. Amikor a vizsgálatot végző pszichológus megtudta, hogy a Tapuaenuku megmászására készülök, megkérdezte, hogy csatlakozhatna-e hozzám. Örömmel igent mondtam, annál is inkább, mert tudott autót szerezni, amivel eljuthattunk a 130 kilométerre lévő hegy lábához. Némi utánajárással kaptam egy háromnapos eltávot az egyik hétvégére, de csütörtökön felhívott a pszichológusunk, és bejelentette, hogy mégsem tud jönni, így az autós változatról le kellett mondanom. Biztos voltam benne, hogy meggondolta magát, de elhatároztam, hogy egyedül is nekivágok.

A cheshire-i táborban jóba lettem egy lökött sráccal, akinek volt egy ócska motorja, és többször is felajánlotta, hogy elvisz a hegyekhez. Megkérdeztem, hogy áll-e még az ajánlata, és beleegyezett, hogy elvisz az Awatere-völgyig, ahova egy hágón át lehetett eljutni. Péntek késő délután indultunk, nem éppen kedvező előjelekkel. A tábor bejárata előtti felhajtó csupa jég volt, amin megcsúsztunk, és néhány méterrel távolabb, az árokban kötöttünk ki. Szerencsére egyikünk sem sérült meg, így újra nyeregbe szálltunk, de ezúttal az aszfaltút helyett inkább a murvával borított mellékutat választottuk. Mi tagadás, elég rázós utazás volt. Többször nem estünk el, de ezt csak a jó szerencsénknek köszönhattuk. Amikor csodával határos módon túljutottunk a hágón és leereszkedtünk a völgybe, úgy döntöttem, elég volt. Megköszöntem a barátomnak a fuvarát, aki rögtön vissza is fordult, én pedig gyalog folytattam az utat. Ötmérföldnyire volt az első birkatelep, ahol a tulajdonos felesége kedvesen betessékelt, bőséges vacsorát adott, és egy kényelmes ágyat a birkanyírók szállásán. Szomba-

ton már kora reggel útnak indultam abban reménykedve, hogy előbb-utóbb felvesz valaki. Így is történt, de csak két rövidebb szakaszt sikerült stoppal megtennem, így aznap összesen huszonnégy kilométert gyalogoltam egy jókora hátizsákkal. Több helybelivel is találkoztam, akik óva intettek attól, hogy egyedül nekivágjak a hegynek, de ahogy közeledtem a célomhoz, úgy csábított egyre ellenállhatatlanabban a Tapuaenuku havas csúcsa. Elértem a sekély Hodder-folyót, amit a hegy táplált vízzel, és innen már a kavicsos folyóágyban mentem tovább, ügyelve rá, hogy ne ázzon át teljesen a cipőm. Estére értem el a Shin kunyhót, a helyi pásztorok nyári szálláshelyét.

Négyórányi alvás után vasárnap már hajnali négykor fent voltam. Gyorsan megreggeliztem, és folytattam az utat. 5 óra volt, amikor átmentem a folyó túlsó partjára, és nekivágtam a gerincre vezető meredek hegyoldalnak. 1500 méteres magasságban volt a hóhatár, és innen már mély hóban kellett továbbmennem, ami jócskán lelassította a tempómat. Félúton járhattam, amikor egy hang megállásra kényszerített. Olyan volt, mintha egy vékony női hang segítségért kiáltana, de aztán rájöttem, hogy csak az Új-Zélandon honos papagáj, a kea rikoltozott valahol a közelben. Már 2000 méter fölött járhattam, amikor hirtelen beborult, a csúcs teljesen eltűnt a vastag felhők mögött, és szakadni kezdett a hó. Amikor elértem a 2500 méteres magasságot, elállt a hóesés, és varázsütésre kiderült az ég. Itt egy nehezebb szakasz következett, végig a két oldalán meredek, jeges lejtőkkel szegélyezett, keskeny gerincen kellett mennem. Hamarosan újra beborult, de most már erőltetett menetben mentem tovább egészen addig, amíg véget nem ért a gerinc. Fent voltam a csúcson. A sűrű köd és a felhők miatt szinte semmit nem lehetett látni a tájból, ezért rögtön vissza is fordultam. Nem győztem magam dicsérni az előrelátásomért, hogy felfelé menet a tájolómmal meghatároztam az irányt. Jóval sötétedés után, este 7-kor értem vissza a Shin kunyhóhoz. Tizen-négy teljes órát gyalogoltam aznap. Annyi erőm volt, hogy bebújjak a hálósákomba, és a következő percben már aludtam is.

Hétfőn már hajnali 4-kor felkeltem, mert még aznap vissza kellett érnem a táborba. Legalább húsz mérföldet gyalogoltam a völgyben anélkül, hogy egyetlen járművel találkoztam volna, amit

lestoppolhatnék. Csak az ellenkező irányból jött két autó. Meg is állt mind a kettő, és a benne ülők tudtomra adták, hogy a völgyben már mindenki halottnak hitt. Később mégis rám mosolygott a szerencse, mert jött egy autó, amelyikkel sikerült eljutnom Blenheimbe, ahol éppen elcsíptem egy katonai buszt, ami a táborba ment. Egy fiatal pilóta vezette, aki egész úton a legfrissebb hírdí-tásaival kérkedett. De akkor azt se bántam, annyira boldog és elégedett voltam, hogy sikerült megvalósítanom, amiről már olyan régóta álmodoztam. Végre megmásztam egy komoly csúcsot!

A záróvizsgát szép eredménnyel teljesítettem. 260-an vettünk részt a kiképzésben, és 24. lettem a rangsorban, ami, azt hiszem, nem rossz teljesítmény olyasvalakitől, aki kibukott az egyetemről. A koromra – már betöltöttem a 25-öt – és az eredményemre való tekintettel továbbküldtek New Plymouthba a Navigációs Iskolába. A Tasman-tenger fölött kétmotoros gépeken végrehajtott navigációs gyakorlatokat kifejezetten élveztem, csakúgy, mint a hétvégéket, amikor több alkalommal is megmásztam a közeli Mount Egmont vulkáni kúpját. Az elméleti vizsgán második lettem, és gyakorlatból is jóval az átlag fölött teljesítettem, így a tűzérségnél folytathattam a kiképzést. A lögyakorlatok között az volt a legnehezebb, amikor egy másik gép húzta célsákra kellett tüzelni a géppuskaállásból. Chesire-ben a lögyakorlatokon puskával lőttünk fix célpontokra, és ott egyike voltam a legjobbaknak, de fent, a levegőben teljesen használhatatlannak bizonyultam. A legritkább esetben sikerült eltalálnom a vontatott célsákot, sőt egy alkalommal a zsák helyett az azt húzó gép farkát találtam el, amiért alaposan le is hordtak a bázison. Szerencsére nem sérült meg senki, így nem tulajdonítottam különösebb jelentőséget a dolognak.

Februárban átvezényeltek bennünket a Fidzsi-szigeteken lévő Lathala-öbölbe, ahol Catalina hidroplánokon végeztünk mentési gyakorlatokat. A Catalina egy strapabíró és megbízható géptípus volt, de meglehetősen lassú, ezért nagyon fontos volt a pontos navigáció. Különösen az éjszakai gyakorlatokat szerettem, amikor szinte kizárólag az égitestek helyzete alapján kellett tájékozódunk. A legemlékezetesebb eset egy tizenegy órás gyakorlat volt, amikor végig a sextánsomra hagyatkozva kellett irányítani

a gépet. Akkor repültünk át egy Tanna nevű kis vulkáni sziget fölött. Az izzó kráterből kilövellő tűzcsóvák vörösre festették az éjszakai égboltot.

Összességében a navigációs kiképzésem kifejezetten jól sikerült, de az egyik gyakorlaton elkövettem egy nagy hibát. Egy hatórás, alacsony repülési magasságú manőversorozatot kellett végrehajtanunk, amivel a tengerbe zuhant repülőgépek és sérült hajók felderítését gyakoroltuk. Viharos szél volt, ami ide-oda dobálta a gépünket, és alig tudtuk tartani az irányt. Kandavu szirtjeinél tört ránk az ítéletidő, és több alkalommal is irányt kellett változtatnunk a viharos szél miatt. A legénység többsége olyan rosszul lett a szüntelen hanykolódástól, hogy le kellett feküdniük a priccseikre, de a két pilótának és nekem egy perc pihenőnk sem volt. Eljött az ideje, hogy visszatérjünk a bázisra, aminek nagyon megörültem, mert arra gondoltam, milyen jó lesz újra szilárd talajt érezni a lábam alatt, de alighogy ezt végiggondoltam, a kapitány felkiáltott:

– Kandavu előttünk!

Azt hittem, rosszul hallok. 30 mérföldnyire kellett volna lennünk Kandavutól. Félretettem a navigációs tervet, és újra kezdtem a számításokat Kandavutól. Az új útvonalterv alapján repültünk körülbelül egy órát, de a Lathala-öböl sehol sem volt. A kapitány rádión kapta meg a helyzetünk pontos adatait. 90 fokkal kellett módosítanunk az irányt, hogy visszajussunk a bázisra. Másnap reggel a navigátor-tanfolyam vezető oktatójával átnéztük az adataimat, és hamar kiderült, hogy hol rontottuk el. Amit a pilótánk Kandavunak nézett, egy másik, 30 mérfölddel távolabb fekvő sziget volt, ami azt jelentette, hogy az én iránymeghatározásom volt helytálló, és ahhoz kellett volna tartani magunkat.

– Soha ne törődjön azzal, amit a pilóták mondanak – csóválta a fejét az oktatóm. – Csak a navigációs tervre hagyatkozzon.

Attól kezdve következetesen ehhez tartottam magam. A Catalinának volt egy óriási előnye: szükséghelyzetben, ha tegyük fel, elvettük az irányt, bármikor le lehetett vele szállni a vízre egy kikötőnél, és megtudakolni a helybeliektől, hol vagyunk.

A kiképzést követően átirányítottak bennünket a Salamon-szigetekre, hogy ott folytassunk kutatási és mentési gyakorlatokat.

A halavói bázis a Florida-szigeten volt, Guadalcanallal szemben, és a kapitányunk egy bravúros landolással akart bemutatkozni a helybelieknek. Sikerült is lágyan letennie a gépet a vízre, és már éppen odafordultunk, hogy gratuláljunk neki a szép manőverhez, amikor ráfutottunk egy zátonyra, és megfeneklettünk. A gép orrán lévő lyukakon dőlt be a víz, s a kapitány ránk ordított, hogy ugorjunk ki a vízbe, és toljuk le a gépet a zátonyról. Ki is ugrottunk a gépből Ron Warddal, a rádiósunkkal, aki szintén jól megtermett fiú volt, és könnyedén letoltuk a gépet a homokpadról. Vissza, a fedélzetre, adta ki az újabb parancsot a kapitány, és ahogy visszaszamásztunk a helyünkre, gázt adott, és bőgő motorral rásiklott a kikötőrámpára, ahol már többen vártak, hogy kihúzzák a gépet a vízből. Így sikerült a bravúrosnak szánt landolás.

Halavóban hamar átálltunk az ottani élet kényelmes ritmusára. Kicsiny, de kitűnően felszerelt bázis volt, ahol semmiben nem szenvedtünk hiányt. Kétnaponta kellett felszállnunk változó feladatokkal. Hol járőrszolgálatot teljesítettünk, hol megkerestünk egy eltévedt vagy lerobbant hajót. A szolgálat mellett azonban szabadidőnk is volt bőven. Hamarosan kiderült, hogy Ron Warddal sok mindenben hasonlítunk. Ő is tele volt energiával, kalandvágygal, és mindennél többre tartotta az aktív pihenést, amitől még a trópusi hőség sem vette el a kedvünket. Ron hozott a Fidzsi-szigetekről egy árbócot vitorlával, és némi keresés után találtunk egy 14 láb hosszú hajót, pontosabban csak egy vázat, amit bevásznaztunk, a műszerészekkel felszereltettünk rá egy kis motort, és a hiányzó árbóc helyére beállítottuk Ron szerzeményét. Gyors járású, könnyen manőverezhető hajó lett belőle, amivel bejártuk az összes környékbeli szigetet.

Amikor megtudtuk, hogy a környéken előfordulnak krokodilok is, feltámadt bennünk a vadászösztön, és attól kezdve minden útra magunkkal vittük a puskáinkat is. Az egyik kiruccanásunkon benéztünk egy kis fákkal szegélyezett öbölbe, és észrevettünk a part közelében egy furcsa alakú farönköt, ahogy mozdulatlanul lebeg a vízen. Nem kellett sokáig méregetnünk, hogy rájőjjünk: egy jól megtermett krokodil volt. Mindketten felkaptuk a fegyverünket, és szinte ugyanabban a pillanatban tüzeltünk. A hulló eszeveszetten csapkodni kezdett a farkával, kétszer-háromszor

feldobta magát, majd eltűnt a zavaros vízben. Egy hosszú rúddal tolva a hajót beljebb óvakodtunk az öbölbe, figyelve a víz felszínét, nehogy megleljen bennünket a bestia. Tudtuk, hogy ha nekünk támad, a törekeny kis hajótest nem sok védelmet nyújtott volna. Amikor odaértünk, ahol elsüllyedt, óvatosan tapogatni kezdtem az öböl fenekét egy hosszú nyelű szigonnyal, amit mindig magunkkal vittünk, és hamarosan rá is bukkantam a még vergődő állatra. Beleakasztottam a szigonyt az oldalába, és felhúztam a felszínre. Nem volt egy kapitális példány – talán két és fél méter lehetett –, de a fogai annál ijesztőbbek voltak. Odakötöttük a hajó farához, és hazavontattuk a bázisra, ahol a parton felkötöttük egy oszlopra. Egy óra leforgása alatt mindenki csináltatott magáról egy képet – puskával a kezükben diadalmas vigyorral pózoltak a bestia oldalán. El tudom képzelni, milyen vérfagyasztó mesékkel kommentálták a családtagoknak írt leveleikben azokat a fényképeket. Ronnal sosem tudtunk megegyezni, hogy melyikünk lövése végzett a fenevaddal.

Japán kapitulálását követően a légierő jelenléte fölöslegessé vált a csendes-óceáni térségben, és a Catalinákat átminősítették személyszállító gépekké. Az új-zélandi légierő katonáinak többsége ezekkel a gépekkel tért vissza a hazájába. Mi azt az utasítást kaptuk, hogy mentőegységi minőségben maradjunk Halavóban. Miután állandó készségben kellett lennünk, nemigen mozdulhattunk ki a bázisról, így többnyire unatkoztunk a semmittevéstől. Egészen addig, amíg valaki fel nem fedezett a közelben egy hátrahagyott motorcsónakot, aminek döglött volt a motorja. A szerelőink életet leheltek belé, mi pedig, amíg a motorral bütyköltek, újraszigeteltük és lefestettük a hajótestet. Amikor végre vízre bocsátottuk és kipróbáltuk, kiderült, hogy meglepően gyors. A 180 lóerős motorral hatvan km/h-s sebességet is ki tudtunk hozni belőle. Ennyire még a bázisparancsnok rocsója sem volt képes, aminek külön örültünk. *Jolly Roger*nek kereszteltük. Egy vasárnap reggel korán keltünk Ronnal, mert az egyik pilóta megkért minket, hogy vigyük át az öböl másik oldalán lévő Tulagiba, ahol az amerikai haditengerészeti bázison aznap misét tartottak a katolikusoknak. Szép napos idő volt, de elég erősen fúj a szél. Rogerral előkészítettük a csónakot, és feltöltöttük a

két üzemanyagtartályt benzinnel. A két tartály a motor fölé volt felerősítve. Észrevettem, hogy az egyik egy kicsit lötyög, de nem tulajdonítottam neki jelentőséget. Ahogy megérkezett a pilóta, kilőttünk, és maximális sebességgel nyolc perc alatt megtettük a négymérföldes utat. Ahogy kitettük az utasunkat Tulagiban, fordultunk is vissza Havalóba. Időközben felerősödött a szél, és egyre nagyobbak voltak a hullámok a nyílt vízen, ezért visszavettem egy kicsit a sebességből. Körülbelül egymérföldnyire Tulagitól, a Palm-sziget mögött elcsendesedett a tenger, és ismét teljes sebességre kacsoltam. De ahogy kiértünk a sziget nyújtotta szélárnyékból, újra a haragos vízen találtuk magunkat, és a csónakot rendesen dobálni kezdték a hullámok. A következő pillanatban egy fémes csattanást hallottunk a hátunk mögül. Megfordulva láttuk, hogy a motorház szellőzőnyílásain lángok csapnak ki. Az egyik benzintartály ráesett a motorházra, és a kifolyt üzemanyag begyulladt. Semmi esélyünk nem volt eloltani a tüzet, de a motor még nem állt le. Mindkettőnket megpörköltek már a lángok, és tudtuk, hogy ki kell ugranunk a hajóból, mielőtt a másik tartály felrobban. Odakiáltottam Ronnak, hogy ugorjon, aztán elengedtem a kormányt, és felálltam az ülésre. A következő pillanatban egy nagyobb hullám megdobta a hajót, én elveszítettem az egyensúlyom, és hanyatt estem, egyenesen a lángoló motorháztetőre. Félmeztelen voltam, és éreztem, ahogy a bőröm sísteregve sülni kezd az izzó bádogtetőn. Egy pillanatra átfutott az agyamon, hogy valami ilyesmit érezhet a szalonna is, amikor megpirítják. Kegyetlenül fáj, de annyi erőm még maradt, hogy leforduljak a motorháztetőről, és a vízbe vessem magam. A *Jolly Roger* továbbszáguldott, majd úgy 30 méterrel arrébb egy hatalmas tűzcsóvát lövellve az ég felé, felrobbant.

A sós tengervíz nemhogy enyhítette, de inkább fokozta a fájdalmat, és elég messze voltunk még a parttól. Egy darabig csak vergődtem a vízben a fájdalommal birkózva, eszembe sem jutott, hogy amilyen gyorsan tudok, ki kéne úsznom a partra. Csak akkor kaptam észbe, amikor Ron rám kiáltott, hogy kezdjek el úszni. Többször úgy éreztem, hogy nem bírom tovább, és feladom. A hátamra fordultam, és megpróbáltam úgy úszni, de képtelen voltam tartani az irányt, és egyhelyben köröztem. Ron, aki nem

égett úgy meg, mint én, egyfolytában kiabált, hogy próbáljak meg rendesen úszni. Egy idő után sikerült valamelyest koordinálni a mozdulataimat, és elindultunk a part felé. Hogy könnyebben mozogjak, azt a kevés ruhát is lehámoztam magamról, ami rajtam volt. Egy kisebbfajta örökkévalóság volt, mire kiértünk, és végre szilárd talajt éreztem a lábam alatt, bár addigra már olyan állapotban voltam, hogy ez sem nyújtott megkönnyebbülést. Tántorogva kilábalunk a vízből, és lerogytunk a homokra. A nap már magasan járt, és kegyetlenül égette a sebeinket, így kénytelenek voltunk összeszedni a maradék erőnket, feltápáskodtunk, tántorogva átvágtunk egy zátonyon, és felmentünk az útra, amin eljuthattunk a Tanambogho-szigeten lévő legközelebbi településhez. A nap így is égette a hátunkat, ezért a félmérföldes út felét rák módra, menetiránynak háttal tettük meg.

Az első házban, amit elértünk, két amerikai tengerész lakott. Álmutból vertük fel őket. Úgy néztek ránk, mintha a holdról jöttünk volna. Megpróbáltuk elmagyarázni nekik, hogy balesetet szenvedtünk, és tele vagyunk égési sérülésekkel, de csak ültek az ágyukban tátott szájjal, mintha megbűvölték volna őket. Megkérdeztük, hogy van-e egy kis csersavuk, mire összeszedték magukat, és találtak is egy jókora üveggel. Ronnal bekentük egymás égési sebeit, amitől fájdalmaink jelentősen enyhültek. A két amerikai végre belátta, hogy tényleg bajban vagyunk, és felajánlották, hogy átvisznek bennünket a hajójukkal Tulagiba, az ot-tani haditengerészeti bázisra. A bázis alig egymérföldnyire volt, de az út sokkal hosszabbnak tűnt, mert egyre rosszabbul lettem, és időnként az ájulás környékezett. Az amerikaiak rádión értesítették a bázist, hogy hamarosan ott leszünk, így már egy mentő várt bennünket a parton. Onnan egyenesen a katonai kórházba vittek, ahol azonnal kezelésbe vettek mindkettőnket. Kaptunk fejenként három és fél liter vérszérumot, több morfiuminjekciót, penicillint és glükózt. Velem alaposan meggyűlt a baja az egyik orvosnak, mert sokáig nem talált egyetlen használható vénát sem, ahova bedöfhetette volna a fecskendő tűjét.

Kis idő múlva megjelent az új-zélandi bázisparancsnokunk, akinek az arcára volt írva, hogy nem sok jóra számít velem kapcsolatban. A tudtom nélkül küldött egy táviratot a szüleimnek

a következő szöveggel: „Hillary őrmester egy baleset során másodfokú égési sérüléseket szerzett. Beszállították a tulagi amerikai haditengerészeti bázis kórházába, ahol válságosnak ítélték az állapotát”. A két kezelőorvos, aki ellátott bennünket, jobbnak látta, ha átszállítanak mindkettőnket egy sokkal jobban felszerelt kórházba Guadalcanalba, és miután egy amerikai romboló éppen oda indult, felvittek bennünket a fedélzetére, és letettek egy légvédelmi ágyú mellé az árnyékba. Arra még emlékszem, hogy egymás után jöttek a legénység tagjai megcsodálni bennünket, aztán mély álomba merültem.

A guadalcanali kórházban ébredtem fel, éppen akkor, amikor betoltak a műtőbe. Nagyon sokáig bent voltam. Az orvos, aki műtött, nagyon kedves ember volt, és úgy tűnt, tudja, mit csinál. Elmondta, hogy a testfelületem negyven százaléka megégett, és csoda, hogy még egyáltalán élek, de ha sikerül megúsznom a fertőzést, akkor talán rendbe jövök. Én kezdettől fogva bíztam benne, hogy így lesz. Az első hét volt a legnehezebb, főként a rengeteg kötés miatt, amibe bebugyoláltak, amiben még nehezebb volt elviselni a hőséget, ráadásul éjjel-nappal szurkáltak – 140 penicillininjekciót kaptam, és két órát nem tudtam egyben aludni. Az egyik ápoló, egy kellemetlen, mogorva fickó, csak bejött, szó nélkül lerántotta rólam a pizsamám, és olyan távolról, lendületből döfte belém a tűt, mintha a célba dobást gyakorolná vele. Amikor felemelte a kezét, behunytam a szemem, de soha nem tévesztett célt. Nagy megkönnyebbülés volt számomra, amikor áthelyezték egy másik osztályra, ahol ítéletvégrehajtóra volt szükség.

Az orvos közölte velem, hogy több hónapig bent kell maradnom kórházban, ami nem is lepett meg annak alapján, hogy milyen állapotban voltam az első héten. De a sebeim gyorsan gyógyultak, és a második héten már fel is tudtam kelni az ágyból egy-egy rövid sétára. A harmadik héten viszont már annyira idegesített a semmittevés, hogy az állandó ingerültségemmel alaposan próbára tettem a környezetem türelmét. Ront hamarosan gyógyultnak nyilvánították, és miután kiengedték a kórházból, haza is tért Új-Zélandra. Csak hosszú évek múltán találkoztunk újra (akkor már iskolaigazgató volt, és egy egész tankerületnek ő volt a főfelügyelője). Képtelen voltam megérteni, hogy a bete-

gek többsége hogy bírta hosszú távon elviselni a kórházi létet. Boldogok voltak, hogy nincs semmi dolguk, élvezték a kényelmet, és hogy mindentről gondoskodnak számukra. Azt hiszem, az otlitém alatt én voltam a legelviselhetlenebb beteg azon az osztályon.

Egy idő után az orvosomnak is kezdtem az idegeire menni. Megelégette, hogy szüntelenül azzal zaklatom, mikor mehetek már haza. Beismerte, hogy valóban meglepően gyorsan gyógyulnak a sebeim, és örömmel beleegyezett, hogy elhagyjam a kórházat. A harmadik hét végén el is engedett. A kötések még rajtam voltak, a járásom is kissé bizonytalan volt még, és egy pár kilót is leadtam, de a fertőzést sikerült megúsznom. Én a gyors felépülesemet a jó erőnlétemnek tulajdonítottam, és annak, hogy kifogtam egy kitűnő orvost, aki később komoly karriert futott be az Egyesült Államokban. Amikor elhagytam a kórházat, csak egyetlen vágyam volt, hogy minél gyorsabban hazajussak. Felháborítónak tartottam és határtalanul dühített is, hogy még hetekig ott kell maradnom csak azért, hogy megfigyelés alatt tartsanak és időnként újrakötözzék a sebeimet. Aztán valaki a kórház vezetőségéből az éles eszével rájött, hogy megfigyelni és kezelni otthon is tudnak. Nemsokára egy katonai géppel haza is vittek Aucklandbe, és a betegségemre való tekintettel leszereltek. Hála az enyhébb éghajlatnak és a jó ételeknek, látványosan gyógyultam. Volt 100 dollárom is – ez abban az időben szép summának számított –, amit a légierőnél kapott zsoldomból sikerült félretennem.

Amikor hazatértem Új-Zélandra, elhatároztam, hogy minden időmet két dolognak fogom szentelni: a méhészkedésnek és a hegymászásnak. Apám azonban, nem kis meglepetésemre, bejelentette, hogy van elég embere, és nincs szüksége a munkámra. Csak ekkor döböntem rá, milyen nehéz lehetett velem dolgoznia, és mennyi bosszúságot okozhattam neki. Szerencsére a katonai szolgálatom alatt sokat változtam, megtanultam a saját lábamon állni, így nem viselt meg annyira apám döntése. Szabad voltam, pénzem is volt elég, így hátat fordítottam a gazdaságnak, és elmentem az egyik barátommal, Jack McBurney-vel a Déli-Alpokba hegyet mászni. Az erőnlétünkkel nem volt gond, de a technikánkon, kellő gyakorlat híján, még bőven volt mit csiszol-

nunk. Egyik kezünkben az Alpinista Klub térképével, a másikban egy jégcsákánnyal több impozáns csúcst is megmászunk. Felejthetetlen élmény volt.

Hazatérve Aucklandbe apám azzal fogadott, hogy miután rendkívül alacsony volt a mézhozam, el kellett bocsátania az alkalmazottait, és feltétlenül számít a munkámra, de fizetni majd csak akkor tud, ha egyenesbe jön anyagilag. Ettől kezdve egyre nagyobb szerepet vállaltam a gazdaság irányításában, és felelősséggel el is láttam a feladatom, annak ellenére, hogy jövedelmem egyelőre nem származott belőle. Ezzel együtt a légierőnél keregett pénzem még évekig fedezte a hegymászóútajaim költségeit. Az első télen az öcsémmel, Rexszel és egy barátommal, Allan Robbal újra elmentem Tapuaenukuba. A zord idő ellenére – nagy hideg volt, és rengeteg hó esett – megmászuk a hegyet, és sűrű hóesésben bivakoltunk a déli oldalon. Másnap délelőtt végigküzdöttük magunkat a sziklás gerincen abban a reményben, hogy találunk egy járható utat, amin lejuthatunk a Dee-folyóhoz. Délután elértük a sarkantyú szélét, ahonnan egy 200 méter magas, majdnem függőleges sziklafalon lehetett lejutni a folyóhoz. Már sötétedett, és nem tölthettük ott az éjszakát. Nem volt más választásunk, kockáztatnunk kellett. Rexnek nem volt semmi sziklamászó tapasztalata, de feltétlenül megbízott bennem. Leengedtem egy kötélen az első párkányig, amin meg tudott állni, bízva benne, hogy ugyanennyi kötél marad még a következő embernek. Ezután leengedtem Allant is, majd a kettős kötélen magam is utánuk ereszkedtem. Ezt a műveletet hatszor kellett teljes sötétségben megismételni, csak ekkor enyhült annyira a fal lejtése, hogy már kötél nélkül is tovább tudtunk menni. Végre leértünk a folyópartra, ahol le is táboroztunk éjszakára. Az egész héten át tartó hideg és a rengeteg hó alaposan megnehezítette a dolgunkat, de ez a túra is egyike volt azoknak a kalandoknak, amelyek során kellő tapasztalatot és gyakorlatot szereztem az eljövendő Himalája-expedíciókhoz.